Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0247

Derybų dėl ES plėtros instituciniai padariniai

2025 m. spalio 22 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl derybų dėl ES plėtros institucinių padarinių (2025/2041(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 31 straipsnio 3 dalį, 48 ir 49 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir ypač į jos 81 straipsnio 3 dalį, 83 straipsnį, 136 straipsnį, 153 straipsnio 2 dalį, 192 straipsnio 2 dalį, 312 straipsnio 2 dalį ir 333 straipsnį,

– atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 23–24 d., 2023 m. birželio 29–30 d., 2023 m. spalio 26–27 d., 2023 m. gruodžio 14–15 d. ir 2024 m. birželio 27 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 6 d. Europos Vadovų Tarybos Granados deklaraciją,

– atsižvelgdamas į Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės 2024 m. birželio 10 d. pažangos ataskaitą dėl Europos ateities,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 23 d. Komisijos komunikatą dėl plėtrai pasirengti skirtų reformų ir politikos peržiūrų (COM(2024)0146),

– atsižvelgdamas į 2017 m. vasario 16 d. savo rezoliuciją dėl Europos Sąjungos veikimo gerinimo remiantis Lisabonos sutarties teikiamomis galimybėmis[1] ir į 2023 m. liepos 11 d. savo rezoliuciją dėl ES Sutarčių nuostatų dėl pereigos įgyvendinimo[2],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės 9 d. Konferencijos dėl Europos ateities galutinių rezultatų ataskaitą ir į 2022 m. gegužės 4 d. savo

---

1 OL C 252, 2018 7 18, p. 215.
2 OL C, C/2024/3996, 2024 7 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3996/oj.

rezoliuciją dėl tolesnių veiksmų dėl Konferencijos dėl Europos ateities išvadų[3],

– atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 9 d. savo rezoliuciją dėl raginimo sušaukti konventą Sutartims peržiūrėti[4], 2023 m. lapkričio 22 d. rezoliuciją dėl Europos Parlamento pasiūlymų dėl Sutarčių keitimo[5], be kita ko, aktyvuojant ES sutarties 48 straipsnį, kuriuo Europos Vadovų Tarybos prašoma susitarti dėl konvento sušaukimo siekiant reformuoti Sutartis,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 29 d. savo rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[6],

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimą dėl Europos konkurencingumo ateities, 2024 m. balandžio 17 d. Enrico Lettos pranešimą „Daugiau nei rinka“ ir 2024 m. spalio 30 d. Sauli Niinistö pranešimą „Saugiau kartu. Europos civilinio ir karinio pasirengimo ir parengties stiprinimas“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Konstitucinių reikalų komiteto pranešimą (A10-0177/2025),

A. kadangi 9 iš 10 šalių, kurios šiuo metu siekia įstoti į ES, turi šalies kandidatės statusą, o kai kurios iš jų šį statusą turi jau daugelį metų; kadangi šios šalys kandidatės yra pasiekusios įvairius stojimo proceso ir derybų etapus; kadangi 2024 m. lapkričio 28 d. Sakartvelas vienašališkai sustabdė stojimo į ES derybas;

B. kadangi Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir kiti besitęsiantys geopolitiniai iššūkiai, įskaitant nerimą keliančius transatlantinių santykių pokyčius, suteikė stojimo į ES procesui ir Europos suvienijimui naujos geostrateginės reikšmės ir naują postūmį;

C. kadangi stojimas į Europos Sąjungą ir toliau turi būti nuopelnais grindžiamas procesas, grindžiamas kiekvienos šalies kandidatės atitikties Kopenhagos kriterijams vertinimu ir būtinų reformų įgyvendinimu, visų pirma, pagrindinių demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir gero valdymo principų laikymosi bei prisiderinimo prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos srityse, taip siekiant užtikrinti, kad plėtra stiprintų, o ne silpnintų ES ir jos bendrąją rinką;

---

3 OL C 465, 2022 12 6, p. 109.
4 OL C 493, 2022 12 27, p. 130.
5 OL C, C/2024/4216, 2024 7 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4216/oj.
6 OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

D. kadangi plėtra yra istorinis įsipareigojimas, pagrindinis ES užsienio politikos įrankis, strateginis geopolitinis prioritetas ir viena iš sėkmingiausių ES politikos krypčių, atspindinti investiciją į Europos žemyno ateitį;

E. kadangi narystės siekiančios šalys turėtų ryžtingai įgyvendinti reikiamas reformas ir pasiekti konkrečią ir negrįžtamą pažangą, susijusią su pagrindiniais plėtros proceso elementais; kadangi ES ir valstybės narės turėtų teikti finansinę ir techninę pagalbą šalims kandidatėms, kad jos įvykdytų šiuos kriterijus; kadangi neturi būti daroma nuolaidų ES vertybių ir pagrindinių principų klausimu;

F. kadangi išsiplėtusi ES įgis didesnę politinę, ekonominę ir karinę galią ir įtaką pasaulinėje arenoje, kartu suteikiant galios bendroms demokratinėms vertybėms visame ES plėtros regione; kadangi išplėsta bendroji rinka yra svarbi tiek ES, tiek narystės siekiančioms šalims, kartu užtikrinant, kad ES taptų dar konkurencingesne ekonomikos veikėja ir patrauklia prekybos partnere; kadangi bet koks negebėjimas pasiekti pažangos ES plėtros srityje kenks ES ekonominiams ir saugumo srities interesams ir galiausiai gali paskatinti ES nepriklausančias šalis Europos žemyne ekonominiu ir politiniu požiūriu suartėti su kitais blokais (pvz., Rusija ir Kinija), galbūt sukurti konkuruojančias ekonomines zonas ir sumažinti ES pasaulinę ekonominę įtaką, sykiu sudarant galimybes vykdyti destabilizuojančius veiksmus iš tų šalių, kurios yra visai prie pat ES;

G. kadangi šalių, kurios įstojo į ES 2004 m., ekonomika ir visos ES ekonomika labai išaugo ir tam tikrose srityse pasiekė aukštesnius standartus, įskaitant BVP vienam gyventojui padidėjimą vidutiniškai 30 proc.; kadangi visose naujose valstybėse narėse BVP vidutiniškai padidėjo dar 12 proc., palyginti su numatomu augimu, jei jos nebūtų įstojusios į ES, ir šis augimas buvo pastebimas per penkerius metus nuo jų įstojimo; kadangi per pastaruosius 20 metų ES ekonomika išaugo 27 proc.; kadangi šalys, kurios jau buvo ES narės 2004 m. plėtros metu, taip pat patyrė augimą ir klestėjimą, esant aiškiam priežastiniam ryšiui su dėl plėtros išsiplėtusiomis rinkomis, sujungiamumu ir investicijomis; kadangi kiekvienas regionas dėl plėtros patiria ekonomikos augimą, tačiau skurdžiausių regionų santykinis ekonomikos augimas yra didžiausias;

H. kadangi Vakarų Balkanų, Ukrainos, Moldovos ir Sakartvelo BVP vienam gyventojui išlieka maždaug 50 proc. ES BVP arba yra dar mažesnis, tačiau reikia pažymėti, kad pastaraisiais metais kai kurių šalių kandidačių ekonomika nuolat augo, todėl galima taikyti nuopelnais grindžiamą ir į ateitį orientuotą požiūrį; kadangi po visų ES plėtros etapų sukaupta patirtis rodo teigiamą narystės ES ir narystės ES bendrojoje rinkoje ir galimybės naudotis struktūriniais fondais poveikį ekonominei ir socialinei konvergencijai; kadangi tyrimai rodo, jog priėmus 10 naujų valstybių narių BVP vienam gyventojui skirtumas tarp ES ir JAV sumažėtų 10 proc.; kadangi

išplėtus prieigą prie, be kita ko, darbo rinkų, pramonės pajėgumų, skaitmeninių technologijų, visų pirma, dirbtinio intelekto, ir ypatingos svarbos retųjų žemių mineralų, ES galėtų paspartinti žaliąją, skaitmeninę ir teisingą pertvarką, kartu mažindama savo sąnaudas ir tapdama strategiškai nepriklausoma nuo Rusijos, Kinijos ir kitų sisteminių konkurentų; kadangi pagal scenarijus, pagal kuriuos numatyta didelę plėtrą derinti su tvirta konvergencija, iki 2035 m. ES BVP galėtų padidėti iki maždaug 10 trilijonų JAV dolerių;

I. kadangi pasirengimo narystei pagalbos priemonės atlieka svarbų vaidmenį, nes suteikia vertingos patirties kuriant modernizuotas paramos priemones, pritaikytas prie konkrečių šalių poreikių, kaip tai buvo padaryta PHARE (Bendrijos pagalbos Centrinės ir Rytų Europos šalims programa), SAPARD (Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros programa) ir ISPA (Struktūrinės pasirengimo stojimui politikos instrumentas);

J. kadangi kai kuriose ES nepriklausančiose šalyse politinis lygis yra skirtingai nestabilus ir kadangi įgyvendinant su naryste ES susijusias reformas šiose šalyse, kaip matyti iš ankstesnių plėtros etapų, turėtų būti prisidedama prie stabilumo ir teisinės valstybės regione; kadangi ES turi daug priemonių, skirtų užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi pagrindinių vertybių, ir garantuoti viso Europos projekto politinį stabilumą; kadangi šis priemonių rinkinys vis dar turi būti reformuotas ir sustiprintas, visų pirma, nuosekliai įgyvendinant teisinės valstybės mechanizmą ir veiksmingai apsaugant pagrindines ES vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje, be kita ko, nustatant sąlygas dabartinėje ir kitoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP);

K. kadangi Komisija ir Parlamentas turėtų rengti informuotumo didinimo kampanijas valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse, kad piliečiai būtų tinkamai informuojami apie plėtros teikiamas galimybes, kartu kovojant su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi iš Rusijos ir kitų šalių, kai siekiama pakenkti visuomenės pritarimui plėtrai;

L. kadangi reikia stiprinti ir gerinti ES institucinę struktūrą, ypač jos sprendimų priėmimo procesą, – visa tai tinka 27 valstybių narių Europos Sąjungai; kadangi rengiantis plėtrai būtina įgyvendinti vidaus reformas ES ir kadangi plėtros procesas turėtų būti vykdomas lygiagrečiai įgyvendinant institucines bei sprendimų priėmimo reformas, kurios būtinos siekiant apsaugoti ES integracijos pajėgumus; kadangi dėl būsimos plėtros perspektyvos ES institucijų, politikos ir sprendimų priėmimo procedūrų reforma tampa kaip niekad reikalinga ir neatidėliotina;

M. kadangi prieš visus ankstesnius plėtros etapus arba kartu su jais buvo vykdomos ES valdymo vidinės institucinės reformos ir kadangi

šie plėtros procesai paprastai buvo stipri paskata šalių kandidačių vystymuisi ir ekonominei bei demokratinei pažangai;

N. kadangi 2023 m. spalio 6 d. Granados deklaracijoje Europos Vadovų Taryba pripažino, kad būtina šalims kandidatėms sparčiau vykdyti reformas kartu atliekant darbą ir įgyvendinant reformas ES;

O. kadangi 2024 m. birželio 27 d. išvadose Europos Vadovų Taryba nustatė veiksmų gaires dėl būsimo darbo vidaus reformų srityje; kadangi Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad siekiant stiprinti ES ir Europos suverenumą reikia reformų, sudarančių ES galimybes pasiekti ilgalaikius užmojus, įgyvendinti politiką ir prioritetus, taip pat reaguoti į naujas geopolitines realijas ir iššūkius;

P. kadangi, remiantis šiomis išvadomis, vidaus reformos turėtų būti vykdomos lygiagrečiai su plėtros procesu, kad politika būtų tinkama ateičiai ir deramai finansuojama ir kad ES institucijos toliau veiktų ir savo veiklą vykdytų veiksmingai; kadangi Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją 2025 m. pateikti išsamią politikos apžvalgą, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama keturioms kryptims, t. y. vertybėms ir teisinei valstybei, politikai, biudžetui ir valdymui;

Q. kadangi dėl būsimos plėtros perspektyvos ES kils trejopas iššūkis: užtikrinti veiksmingas sprendimų priėmimo procedūras (veiksmingumo užtikrinimo iššūkis), surinkti pakankamai išteklių savo strateginiams tikslams pasiekti (galios ir išteklių užtikrinimo iššūkis) ir garantuoti savo veiksmų demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę (demokratijos užtikrinimo iššūkis);

R. kadangi ES institucinės struktūros reformos rengiantis plėtrai yra susijusios su galimu diferencijuotos integracijos sprendimų plėtojimu, kai tik tai leidžiama pagal Sutartis; kadangi procedūros pagal ES sutarties 20, 42 ir 46 straipsnius dėl tvirtesnio bendradarbiavimo ir nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo leidžia norinčioms valstybėms narėms gilinti savo integraciją ir vykdyti tvirtesnį bendradarbiavimą ES neišimtinės kompetencijos srityse;

S. kadangi būtų galima nuostatas dėl pereigos naudoti nedelsiant, taip siekiant konkrečių sričių politikoje nuo vieningo balsavimo reikalavimo pereiti prie balsavimo kvalifikuota balsų dauguma; kadangi ES sutartyje nustatyta, kad galutinis laipsniško bendros ES gynybos politikos formavimo tikslas yra bendros gynybos, kuri nustatoma vieningu Europos Vadovų Tarybos sprendimu ir kuri turi būti suderinama su NATO, sukūrimas;

T. kadangi dėl riboto Sutarčių lankstumo reikėtų numatyti įgyvendinti išsamesnę reformą atliekant tikslinius Sutarties pakeitimus; kadangi Parlamentas pradėjo Sutarčių peržiūros procedūrą ir pateikė Tarybai pasiūlymus dėl dalinio Sutarčių keitimo pagal ES sutarties 48 straipsnio 2 dalį;

Išsiplėtusios ES nereformavimo kaina

1. teigia, kad ES ir šalys kandidatės plėtra visada naudojosi kaip politikos ir geopolitine priemone demokratijai, stabilumui, saugumui ir klestėjimui visame žemyne skatinti; mano, kad ES plėtra yra ilgalaikė geostrateginė investicija;

2. pabrėžia, kad Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir kiti geopolitiniai iššūkiai rodo būtinybę skubiai paspartinti plėtros procesą; mano, kad sėkmingai ir tvariai plėtrai reikia ilgalaikės politinės vizijos ir drąsių sprendimų, kuriais būtų siekiama skatinti veiksmingą, galingą ir demokratinę Europą;

3. pažymi, jog patirtis rodo, kad kiekviena nauja plėtros banga kelia naujų institucinio ir politinio pobūdžio iššūkių ir teikia galimybių, į kuriuos reikėtų reaguoti laiku ir, pageidautina, prieš šalims kandidatėms tampant valstybėmis narėmis, taip siekiant užtikrinti veiksmingą ES veikimą ir užkirsti kelią institucinės aklavietės atvejams; atkreipia dėmesį į tai, kad Europos projekto istorijoje prieš kiekvieną plėtros etapą arba kartu su juo buvo vykdomos būtinos vidaus institucinės reformos;

4. pripažįsta, jog vieningo balsavimo tikslas – užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į teisėtus visoms valstybėms narėms rūpimus klausimus; vis dėlto, pripažįsta, kad išsiplėtusią ES bus sudėtingiau koordinuoti reaguojant į iššūkius, su kuriais susiduriama vykstant dabartiniam plėtros procesui; pabrėžia, kad svarbu spręsti sunkumus, kylančius dėl vieningo balsavimo reikalavimo Taryboje, įskaitant vieningo balsavimo taikymą tarpiniuose plėtros proceso etapuose, o tai dėl dvišalių klausimų gali sulėtinti naujų narių stojimą į ES; primena, kad pagal ES sutarties 49 straipsnį leidžiama pereiti prie balsavimo kvalifikuota dauguma ir tam nereikia keisti Sutarties; atkreipia dėmesį į sudėtingą ir pasenusią ES biudžeto struktūrą ir valdymą, taip pat į galimus perskirstymus žemės ūkio ir sanglaudos fondų lėšų paskirstymo srityje; primena, kad ES plėtra yra galimybė perkalibruoti pagrindines atitinkamas ES politikos kryptis; remia iniciatyvas, kuriomis siekiama veiksmingesnio sprendimų priėmimo proceso, kuris yra labai svarbus didinant ES konkurencingumą;

5. pakartoja savo poziciją, kad Sąjungos stiprinimo, plėtros procesai ir Europos suvienijimo procesai turėtų būti vykdomi kartu; pabrėžia, kad, siekiant įveikti su dabartiniu plėtros procesu susijusius iššūkius ir užtikrinti ES gebėjimą priimti naujas nares ir skatinti sėkmingą jų integraciją nedestabilizuojant kitų valstybių narių ekonomikos ir neaštrinant socialinės įtampos, reikalingos ES institucinės ir finansinės reformos;

6. pripažįsta, kad *ad hoc* sprendimai galėtų būti laikinos priemonės, tačiau jiems trūksta nuspėjamumo, demokratinio skaidrumo ir

atskaitomybės bei ilgalaikio tvarumo, kuriuos gali užtikrinti tik struktūrinės reformos;

Institucinių pasirengimo plėtrai reformų tikslai: veiksmingumas, galia ir demokratija

7. yra tvirtai įsitikinęs, kad ES institucinės reformos, neatsižvelgiant į sprendimų priėmimo procedūrą, taikomą joms patvirtinti, turėtų padidinti ES gebėjimą veikti veiksmingai ir laiku; atkreipia dėmesį į tai, kad plėtrai pasirengti skirtomis ES institucinės sistemos reformomis turėtų būti siekiama pagerinti ES veiksmingumą, padidinti ES galią pasaulinėje arenoje ir sustiprinti ES demokratiškumą, teisėtumą ir atskaitingumą;

Veiksmingumo užtikrinimo iššūkis

8. pabrėžia, kad, siekiant padidinti išsiplėtusios ES veiksmingumą, reikėtų pritaikyti ES institucijų sudėtį, padidinti jų veiksmingumą ir sustiprinti veikimą; siūlo plėtros procesą remti ankstyvu ir glaudžiu šalių kandidačių įtraukimu į ES institucijų veiklą, pvz., suteikiant stebėtojo statusą; pažymi, kad šiuos tikslus būtų galima sėkmingai pasiekti taip pat, kaip buvo 2004 m. plėtros metu; kaip gerą tokios laipsniškos integracijos pavyzdį atkreipia dėmesį į Komisijos pastangas įtraukti šalis kandidates į saugumo ir gynybos sritis, visų pirma, pateikiant nuorodas į šias šalis Baltojoje knygoje dėl ES gynybos ateities ir Vidaus saugumo strategijoje;

9. pažymi, kad įgyvendinant institucines pasirengimo plėtrai reformas turi būti atsižvelgiama į plėtros poveikį Parlamento sudėčiai; pabrėžia, kad, nors turi būti užtikrintas tinkamas demokratinis atstovavimas, Parlamentas turėtų likti jo veikimui tinkamo dydžio; pabrėžia, kad reikia teikti pirmenybę vidaus ir tarpinstituciniam darbui, susijusiam su nuolatinio vietų paskirstymo mechanizmo, galinčio užtikrinti sąžiningą, skaidrų ir ilgalaikį demografinį ir geografinį atstovavimą laikantis proporcingo narių skaičiaus mažinimo principo, nustatymu; pakartoja savo poziciją, kad Parlamento sudėtis turėtų būti svarstoma kartu su balsavimo Taryboje sistema;

10. pažymi, kad nustatant Komisijos sudėtį turi būti atsižvelgiama į plėtrą; atsižvelgdamas į tai primena Lisabonos sutartyje numatytą lankstumą; pabrėžia, kad atliekant bet kokius Komisijos narių kolegijos dydžio mažinimo, kaip nustatyta ES sutarties 17 straipsnio 5 dalyje, veiksmus turi būti ir toliau užtikrinama geografiškai, demografiniu požiūriu ir lyčių požiūriu subalansuota Komisijos sudėtis;

11. pripažįsta, kad rengiantis plėtrai reikia apsvarstyti Tarybos veikimo ir sprendimų priėmimo proceso peržiūros klausimą; pažymi, kad kvalifikuota balsų dauguma turi būti iš naujo apibrėžta siekiant

pagerinti pusiausvyrą tarp didesnių ir mažesnių šalių ir išlaikyti aukštesnes ribas svarbiausiems ir politiškai jautriems sprendimams priimti; atsižvelgdamas į tai, primena pasiūlymus, pateiktus 2023 m. lapkričio 22 d. Parlamento rezoliucijoje dėl Europos Parlamento pasiūlymų dėl Sutarčių keitimo, visų pirma, susijusių su balsų daugumos reikalavimais Taryboje; ragina plėtros kontekste užtikrinti kuo didesnį Tarybos sprendimų priėmimo proceso skaidrumą ir sąžiningumą;

12. siūlo stiprinti ir reformuoti ES sutarties 7 straipsnyje nustatytą procedūrą panaikinant vieningo balsavimo reikalavimą Europos Vadovų Tarybai priimant sprendimus, nustatant aiškų terminą ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pavedant arbitro vaidmenį pažeidimų atvejais;

Galios ir išteklių užtikrinimo iššūkis

13. pakartoja savo raginimą persvarstyti DFP valdymą, t. y. suteikti visapusiškus bendrus teisėkūros įgaliojimus ES biudžeto išlaidų srityje, įskaitant DFP tvirtinimą;

14. yra įsitikinęs, kad kitoje DFP turėtų būti išlaikyta dabartinė privaloma nuostata dėl peržiūros plėtros atveju ir kad neturėtų būti daromas poveikis nacionaliniams paketams; pabrėžia, kad kitoje DFP taip pat turės būti nustatytos tinkamos pereinamojo laikotarpio ir laipsniško įgyvendinimo priemonės, skirtos pagrindinėms išlaidų sritims, pvz., sanglaudai ir žemės ūkiui, grindžiamos kruopščiu poveikio įvairiems sektoriams vertinimu;

15. mano, kad kita DFP bus labai svarbi padedant ES pasirengti plėtrai, o šalims kandidatėms – pasirengti stojimui;

16. primena Parlamento poziciją, išreikštą 2025 m. gegužės 7 d. rezoliucijoje dėl pertvarkyto ilgalaikio Sąjungos biudžeto kintančiame pasaulyje[7], kad reikia atsisakyti savo pačių nustatyto ir pasenusio principo, pagal kurį ES ilgalaikio biudžeto dydis negali viršyti 1 proc. agreguotų bendrųjų nacionalinių pajamų; pabrėžia, kad M. Draghi ir E. Lettos pranešimai parodė, jog norint, kad ES taptų konkurencingesnė, užbaigtų teisingą ir žaliąją pertvarką ir būtų pajėgi savarankiškai apsiginti nuo Rusijos agresijos iki 2030 m., reikia didelių papildomų nuosavų išteklių;

17. pabrėžia, kad DFP po 2027 m. ir veiksmingesnis biudžetas, įskaitant naują nuosavų išteklių paketą, turėtų sudaryti sąlygas ES ryžtingai siekti plėtros, kartu išsaugant esamą politiką, programas ir prioritetus;

---

7 Priimti tekstai, P10_TA(2025)0090.

Demokratijos užtikrinimo iššūkis

18. pabrėžia, kad svarbu stiprinti ES politikos demokratinį teisėtumą stiprinant Europos Parlamento, kuris yra vienintelė tiesiogiai renkama institucija, atstovaujanti ES piliečiams, sprendimų priėmimo ir tikrinimo teises, įskaitant tvirtą tyrimo teisę;

19. pabrėžia, kad narystės ES siekiančių šalių parlamentai šiame procese atlieka pagrindinį vaidmenį, visų pirma, priimdami su stojimu susijusius teisės aktus, ir pabrėžia parlamentinio bendradarbiavimo ir bendro sutarimo siekimo stojimo į ES klausimais svarbą šiuo aspektu; pakartoja, kad Europos Parlamentas yra pasirengęs panaudoti savo politinius ir techninius išteklius, siekdamas padėti narystės siekiančių šalių parlamentams daryti pažangą įgyvendinant su ES susijusių reformų darbotvarkę, be kita ko, vykdydamas paramos demokratijai veiklą; palankiai vertina pažangą, padarytą keliose šalyse kandidatėse, įskaitant tarpininkavimo veiklą ir Jeano Monnet dialogo procesą;

20. pabrėžia, kad reformuojant ES sprendimų priėmimo procesą reikia suteikti Parlamentui galių ir tokias pačias sąlygas kaip ir Tarybai; pakartoja savo raginimą, kad Parlamentas turi įgyti visapusišką teisėkūros iniciatyvos teisę, t. y. teisę priimti, iš dalies keisti arba panaikinti Sąjungos teisės aktus; yra įsitikinęs, kad bendro pobūdžio tiesioginė iniciatyvos teisė dar labiau sustiprintų ES demokratinį legitimumą ir suteiktų daugiau galių ES piliečiams;

21. pripažįsta, jog Parlamento tiesioginės iniciatyvos teisės toli gražu nėra pakankamos, kad jis galėtų atstovauti ES piliečių, pilietinės visuomenės ir socialinių partnerių pozicijai Europos Sąjungos institucijose, taigi, Komisijai faktiškai paliekamas monopolis naudotis teisėkūros iniciatyva;

22. pabrėžia, kad pripažįstant Parlamento kompetenciją pačiam organizuoti savo darbą, jo atliekamą tikrinimo funkciją ir jo, kaip vienintelės tiesiogiai renkamos ES institucijos, demokratinį legitimumą Lisabonos sutartimi Parlamentui jau yra suteikiamos tiesioginės iniciatyvos teisės;

23. mano, kad labai svarbu didinti Parlamento skaidrumą ir demokratinę atskaitomybę stiprinant europinį rinkimų aspektą ir nustatant vienodas rinkimų taisykles visoje ES; ragina valstybę narę, dar neratifikavusią Tarybos sprendimo 2018/994, jį ratifikuoti[8]; ragina Tarybą išnagrinėti pasiūlymus, pateiktus 2022 m. gegužės 3 d.

---

[8] 2018 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2018/994, kuriuo iš dalies keičiamas prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas pridėtas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL L 178, 2018 7 16, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj).

Parlamento pozicijoje[9]; pakartoja savo raginimą Parlamentui ir Tarybai daryti pažangą vykdant diskusijas dėl nuolatinio vietų Europos Parlamente paskirstymo mechanizmo nustatymo;

Institucinių pasirengimo plėtrai reformų įgyvendinimo būdai

24. mano, kad pirmiau nurodyti institucinių pasirengimo plėtrai reformų įgyvendinimo tikslai gali būti įgyvendinami įvairiais būdais, be kita ko, aktyvuojant dabartinėse Sutartyse numatytas lankstumo priemones, atliekant vieną ar kelis tikslinius Sutarties pakeitimus;

25. primena, kad įvairūs lankstumo sprendimai, pvz., nuostatos dėl pereigos, tvirtesnis bendradarbiavimas, konstruktyvus susilaikymas, nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas ir atsisakymo dalyvauti mechanizmai, jau yra galimi pagal dabartinę ES teisinę sistemą, kaip aiškiai matyti iš Šengeno erdvės – vieno didžiausių ES pasiekimų – ir bendros valiutos patirties; primena, kad vykstant stojimo procedūroms gali būti deramasi dėl laipsniško įsitraukimo sprendimų, laikinų nukrypti leidžiančių nuostatų ir pereinamųjų laikotarpių tam tikrose politikos srityse;

26. pakartoja savo poziciją, kad diferencijuota integracija visada turėtų būti vykdoma pagal Sutarčių nuostatas, išsaugant ES institucijų vienybę, ir dėl jos neturėtų atsirasti lygiagrečių institucinių susitarimų ar susitarimų, kurie netiesiogiai prieštarautų ES teisės dvasiai ir pagrindiniams principams; ji turėtų sudaryti sąlygas prireikus sukurti specialias įstaigas, nedarant poveikio ES institucijų kompetencijai ir vaidmeniui;

27. pabrėžia, kad dabartinėse Sutartyse numatytos lankstumo priemonės sudaro sąlygas nuveikti daugiau siekiant kurti Europos gynybos sąjungą ir tam nebūtinas visapusiškas Sutarties reformos procesas; pabrėžia, kad norint sukurti nuolatinę Europos gynybos sąjungą galiausiai reikės vieningo sprendimo pagal 42 straipsnio 2 dalį;

28. pabrėžia, kad, kiek tai susiję su gynybos sritimi, nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas (pagal buvusį ES sutarties 46 straipsnį) leidžia valstybių narių grupei daryti pažangą kuriant Europos gynybos sistemą; pažymi, kad, nepaisant to, jog nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas daugiausia buvo naudojamas įgyvendinant pramoninius gynybos projektus, jis turi platesnį potencialą sudaryti sąlygas norinčioms valstybėms narėms nedelsiant

---

9 2022 m. gegužės 3 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise, kuriuo panaikinamas Tarybos sprendimas 76/787/EAPB, EEB, Euratomas, ir prie to sprendimo pridėtas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL C 465, 2022 12 6, p. 171).

institucionalizuoti bendrą gynybą, net nesant vieningo sprendimo Europos Vadovų Taryboje;

29. pabrėžia, kad pagal galiojančias Sutarties nuostatas kvalifikuota balsų dauguma priimtas sprendimas leistų sukurti Europos gynybos sistemą pagal ES sutarties 42 straipsnio 6 dalį ir Protokolo Nr. 10 1 straipsnio b punktą, kartu paliekant galimybę kitoms valstybėms narėms prisijungti vėlesniame etape, kaip buvo ekonominės ir pinigų sąjungos atveju; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją ir norinčias valstybes nares nedelsiant šiuo tikslu pradėti taikyti nuostatas dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo;

30. ragina Komisiją ir Tarybą aiškiai pateikti politikos peržiūros išvadas ir, bendradarbiaujant su Parlamentu, parengti realistiškas nustatyta seka vykdytinų veiksmų gaires, pagal kurias būtų kartu įgyvendinamos būtinos institucinės reformos ir plėtros procesas;

°

° °

31. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.